

ZARZĄDZENIE Nr Or.0050.20.2024

WÓJTA GMINY SARNAKI

z dnia 27 lutego 2024 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji projektu uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sarnaki na lata 2023-2030.

Na podstawie art. 5 a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z dnia 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz Uchwały nr XL/210/2021 Rady Gminy Sarnaki z dnia 22 października 2021 roku w sprawie: zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Sarnaki, zarządzam, co następuje:

§ 1

w celu poznania opinii mieszkańców Gminy Sarnaki ogłaszam przeprowadzenie konsultacji w przedmiocie projektu Uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sarnaki na lata 2023-2030.

§ 2

1. Ogłoszenie wraz z zaproszeniem do udziału w konsultacjach i dokumentacją dotyczącą przedmiotu konsultacji będzie dostępne od dnia 29 lutego 2024 r.:
 - 1) na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
 - 2) na stronie internetowej gminy <http://www.sarnaki.pl/>,
 - 3) w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy <https://bip.sarnaki.pl>,
2. W czasie trwania konsultacji prowadzona jest akcja informacyjna na stronie internetowej gminy <http://www.sarnaki.pl/>

§ 3

Termin rozpoczęcia konsultacji ustala się na dzień 29 luty 2024 roku, a termin ich zakończenia na dzień 14 marca 2024 roku.

§ 4

Konsultacje odbędą się zgodnie z Uchwałą nr XL/210/2021 Rady Gminy Sarnaki z dnia 22 października 2021 roku w sprawie: zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych na terenie Gminy Sarnaki w formie pisemnej oraz za pomocą poczty elektronicznej — uwagi i opinie do projektu strategii można składać pisemnie za pomocą wypełnionego i podpisanego formularza według wzoru opublikowanego wraz z projektem strategii w terminie wskazanym w § 3 w następujący sposób:

1. w siedzibie Urzędu Gminy Sarnaki, ul. Berka Joselewicza 3, 08-220 Sarnaki, poprzez złożenie na Dzienniku Podawczym,
 2. pocztą na adres Urzędu Gminy Sarnaki, ul. Berka Joselewicza 3, 08-220 Sarnaki (decyduje data wpływu do Urzędu),
 3. za pomocą poczty elektronicznej, na adres: gops@sarnaki.pl lub poprzez system ePUAP, adres skrytki Urzędu Gminy Sarnaki ePUAP: 18b51itujo
- za ważne uznaje się stanowiska przesłane w postaci skanu podpisanego formularza zgłaszania uwag lub dokumentu podpisanego elektronicznie (za pomocą podpisu zaufanego, bezpiecznego kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu

osobistego z e-dowodu); rekomendowane jest dołączenie tożsamej wersji edytowalnej dokumentu np. w formacie .doc, .rtf;

4. ustnej do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy Sarnaki – w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Berka Joselewicza 3, 08-220 Sarnaki, pokój nr 5 parter.

Projekt Uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozszywania Problemów Społecznych dla Gminy Sarnaki na lata 2023-2030 oraz formularz zgłoszenia uwag stanowią załączniki do niniejszego Zarządzenia.

§ 5

Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sarnakach Agnieszka Bartoszek, ul. Berka Joselewicza 3, 08-220 Sarnaki, tel. (83) 359 92 44, e-mail: gops@sarnaki.pl.

§ 6

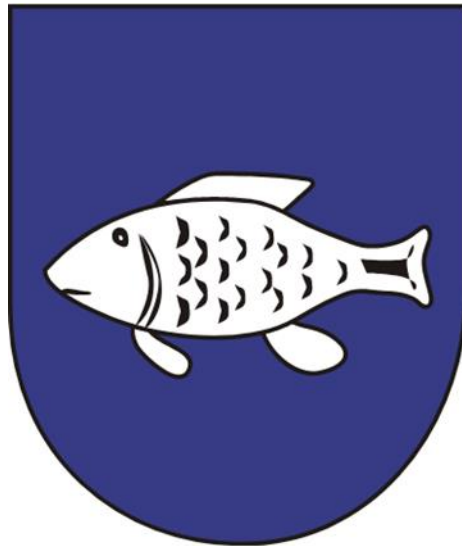
1. Konsultacje uważa się za ważne bez względu na liczbę osób biorących udział w konsultacjach.
2. Sporządza się sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające co najmniej informacje o:
 - a. przedmiocie i celu konsultacji,
 - b. terminie realizacji konsultacji,
 - c. mieszkańcach zaangażowanych w konsultacje, w tym o liczbie osób uczestniczących w konsultacjach,
 - d. przebiegu i wykorzystanych formach konsultacji,
 - e. wynikach konsultacji (zgłoszonych opiniach i uwagach oraz propozycjach zmian) wraz z uzasadnieniem uwzględnienia lub nieuwzględnienia poszczególnych uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji (ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem).
3. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 2, zamieszcza się w terminie 14 dni od daty zakończenia konsultacji:
 - a. na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy,
 - b. na stronie internetowej gminy <http://www.sarnaki.pl/>
 - c. w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy <https://bip.sarnaki.pl>

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Sarnaki
/-/ Grzegorz Arasymowicz

Załącznik Nr 1 do Zarządzenia
Nr Or.0050.20.2024 Wójta Gminy
Sarnaki z dnia 27 lutego 2024 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SARNAKI
NA LATA 2023-2030

Sarnaki, 21 grudzień 2023 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Podstawy prawne opracowania Strategii	6
1. Główne ramy prawne	6
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	8
II. Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	15
1. Proces uspołeczniania	15
2. Słownik pojęć	15
III. Wizja, misja oraz cel strategiczny	16
IV. Charakterystyka środowiska społecznego	17
Informacje ogólne	17
Struktura ludności	18
Szkolnictwo podstawowe	18
Pomoc społeczna	19
Bezrobocie	19
V. Diagnoza Problemów Społecznych	21
1. Badania	21
2. Wnioski z Diagnozy	21
3. Rekomendacje z Diagnozy	32
4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych	36
VI. Analiza SWOT oraz dane prospektywne	39
1. Analiza SWOT	39
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)	44
Pomoc społeczna	44
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii	45
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	46
VII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	47
1. Cele główne strategii.	47
2. Cele operacyjne i ich realizacja	49
VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	50

IX. Aktualizacji strategii.....	52
System zarządzania i aktualizacji strategii	52
Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	52
Ramy finansowe Strategii.....	52
Instrumenty realizacji strategii	55
Monitoring i wskaźniki realizacji strategii.	56
Załącznik nr 1 – wykaz podmiotów ekonomii społecznej.....	63

WSTĘP

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznym, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę, ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie – społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

Gmina tworzy Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej, następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno– kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, pomoc osobom z niepełnosprawnościami i starszym,
- wsparcie dla rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które ją dotyczą.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją. Działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym”, co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych."

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 390 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 172);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2241);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571).
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r., poz. 810 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r., poz. 1300 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1335);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2230);
- ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1429).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej przedstawiono sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.

1. Rozwój regionalny.
2. Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

1. Kapitał społeczny.
2. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych, obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna.

Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- 1) Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- 2) Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- 3) Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.

- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,

- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.

5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno - programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku, została opracowana na podstawie doświadczeń z realizacji poprzednich strategii oraz identyfikacji problemów, które ujawniły się w trakcie poprzedniego i bieżącego okresu programowania Unii Europejskiej. Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, którym powinno sprostać województwo, aby podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę

inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Istotą strategii jest wskazanie celów rozwojowych, których realizacja zapewni utrzymanie trwałego rozwoju.

Strategia zawiera długofalową wizję rozwoju województwa mazowieckiego, w myśl której Mazowsze do roku 2030, stanie się regionem spójnym terytorialnie, konkurencyjnym, innowacyjnym, zapewniającym mieszkańcom bardzo dobre warunki życia. Z uwagi na duże zróżnicowanie przestrzenne rozwoju województwa mazowieckiego, konieczne jest prowadzenie polityki zmniejszającej te dysproporcje.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030

Misją samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej jest dążenie do wzmacniania kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego na Mazowszu oraz zapewnienie większej spójności społecznej przez rozwój inwestycji społecznych. Z kolei wizja to założenie, że Mazowsze będzie obszarem, którego mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia oraz aktywnie uczestniczą w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym. W razie trudnej sytuacji życiowej mogą zaś uzyskać niezbędną pomoc i wsparcie.

W Strategii tej określono 3 Cele Szczegółowe:

1. Zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu.
2. Deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym.
3. Inwestycje w służby społeczne oraz zawody pomocowe. Poprawa wizerunku pomocy społecznej.

II. PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

III. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Sarnaki, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (na podstawie wcześniejszej Strategii), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wizja została sformułowana w następujący sposób:

Sarnaki – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.

Misję Gminy Sarnaki, wobec przedstawionej wizji, a także dotychczas prowadzonych działań, należy przedstawić następująco:

Sarnaki – gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami (a także ich opiekunów);
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Celem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją oraz misją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary. Urzeczywistnieniem będzie wskazanie odpowiednich Celi Strategicznych i powiązanych z nimi kierunków działania.

IV.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Sarnaki³ ma 4 151 mieszkańców, z czego 50,4% stanowią kobiety, a 49,6% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 23,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 45,2 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Sarnaki zawarli w 2022 roku 16 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,3% mieszkańców gminy Sarnaki jest stanu wolnego, 55,4% żyje w małżeństwie, 4,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,9% to wdowy/wdowcy.

Gmina Sarnaki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący - 69. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -16,28 na 1000 mieszkańców gminy Sarnaki.

W 2022 roku zarejestrowano 31 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 51 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Sarnaki -20. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -1.

57,0% mieszkańców gminy Sarnaki jest w wieku produkcyjnym, 15,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 27,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Powierzchnia gminy wynosi 197,30 km².

Gmina Sarnaki dysponuje łącznie 27 lokalami komunalnymi.

³ Część danych wskazanych w podrozdziale „Informacje ogólne” pochodzi z portalu www.polskawliczbach.pl

STRUKTURA LUDNOŚCI

Struktura ludności zaprezentowana została w formie tabelarycznej, z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny.

GRUPA WIEKOWA	GMINA		
	OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2021 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	700	352	348
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	2734	1224	1510
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1164	765	396
2022 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	671	352	319
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	2609	1169	1440
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1171	756	415

Dane - Gmina Sarnaki

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych.

Liczba placówek	2021/2022	2022/2023
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	128	120
Szkoły podstawowe	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	301	283
Szkoły ponadpodstawowe	---	---
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	---	---

Dane – Gmina Sarnaki.

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2021 ROK	2022 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	133	108
W TYM ZADANIA WŁASNE	132	107
W TYM ZADANIA ZLECONE	1	1
LICZBA RODZIN	79	65
LICZBA OSÓB W RODZINACH	180	144

Dane – Gmina Sarnaki.

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sarnakach (dalej jako: GOPS lub OPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (strona 20).

Poza GOPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny.

BEZROBOCIE

	2021 ROK		2022 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	115	53	93	47

Dane – Gmina Sarnaki.

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2021 rok			2022 rok		
UBÓSTWO	62	128	2,75	51	110	2,47
SIEROCTWO	-	-	-	-	-	-
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	13	69	1,48	9	47	1,05
BEZDOMNOŚĆ	3	3	0,06	3	3	0,07
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	47	94	2,02	38	71	1,59
BEZRADNOŚĆ	9	30	0,64	12	32	0,72
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	57	114	2,45	49	89	2
ALKOHOLIZM	5	15	0,32	3	9	0,20
NARKOMANIA	-	-	-	-	-	-
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	-	-	-	-	-	-

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

Na terenie gminy, w 2023, przeprowadzono badania diagnozujące problemy społeczne, których efektem jest Diagnoza Problemów Społecznych. Celem podjętych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy Sarnaki. Badany obszar dotyczył przede wszystkim takich problemów jak uzależnienia (alkoholowe, nikotynowe, behawioralne oraz chemiczne) oraz przemoc.

Zróżnicowany dobór próby, umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. W badaniu łącznie udział wzięło 216 osoby (104 dorosłych mieszkańców, 95 uczniów oraz 17 przedstawicieli instytucji pomocowych).

Z uwagi na obszerny charakter dokumentu Diagnozy, w dalszej części niniejszego Rozdziału przedstawiono jedynie wnioski oraz rekomendacje, zawarte w opracowanej Diagnozie Problemów Społecznych.

2. Wnioski z Diagnozy

Problem uzależnień od alkoholu wśród dorosłych mieszkańców

Większość badanych (30,77%) przyznaje się do spożywania alkoholu kilka razy w roku, podczas gdy 23,08% respondentów zadeklarowało, że w ogóle nie piją alkoholu. Spośród osób pijących, najczęściej wybierane napoje alkoholowe to piwo/cydr (50%) i wino (38,75%). Wódka jest wybierana przez 22,5% badanych, a whisky/koniak/drinki z mocnymi alkoholami oraz nalewki/likiery są wybierane przez 15% respondentów. Większość osób spożywających alkohol zazwyczaj robi to w domu (67,5%), podczas spotkań z przyjaciółmi (55%) lub na imprezach rodzinnych (25%). 55% ankietowanych nigdy nie pije alkoholu samotnie, podczas gdy 33,75% robi to rzadko. Jedynie 1,25% respondentów przyznało, że robi to zawsze lub praktycznie zawsze. Większość badanych (72,12%) nigdy nie była świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd będąc pod wpływem alkoholu. Dodatkowo zdecydowana większość respondentów (91,25%) nigdy nie podejmuje obowiązków będąc pod wpływem alkoholu. 43,27% badanych uważa, że trudno jest określić, jaka jest skala spożycia alkoholu w ich miejscowości, 25% uważa je za stałe, 23,08%

uważa, że wzrasta, a tylko 8,65% uważa, że maleje. Wnioski te sugerują, że większość dorosłych mieszkańców spożywa alkohol okresowo, głównie w domu lub podczas spotkań z przyjaciółmi czy imprez rodzinnych. Spożycie alkoholu w samotności jest stosunkowo rzadkie, podobnie jak sytuacje, w których ktoś prowadzi pojazd będąc pod wpływem alkoholu. Niemniej jednak, trudno jest określić trend spożycia alkoholu na przestrzeni ostatnich lat, ponieważ większość respondentów uważa, że jest to trudne do oceny.

Problem uzależnień od alkoholu wśród uczniów klas 4-6

Zdecydowana większość uczniów klas 4-6 (92,59%) zadeklarowała, że nigdy nie próbowała napojów alkoholowych. To pozytywne zjawisko, sugerujące, że większość dzieci w tym wieku nie ma jeszcze kontaktu z alkoholem. Niemniej jednak, wyniki pokazują, że istnieje grupa uczniów (7,41%), która miała doświadczenie z alkoholem. Co więcej, niepokojące jest to, że niektórzy uczniowie sięgają po alkohol w młodym wieku, nawet od 8 lat, co może stanowić zagrożenie dla ich zdrowia i rozwoju. Badanie wykazało, że uczniowie, którzy próbowali alkoholu, zazwyczaj robili to przez pomyłkę (50%). Ponadto, 25% uczniów zostało poczęstowanych alkoholem przez rodziców lub opiekunów, co stanowi poważne zagrożenie i wskazuje na potrzebę podjęcia działań w kierunku świadomości rodziców na ten temat. Dodatkowo, 25% uczniów sięgało po alkohol w towarzystwie znajomych poza domem. Podsumowując, wyniki badania wskazują na potrzebę skoordynowanych działań ze strony szkół, rodziców i społeczeństwa jako całości, mających na celu ograniczenie i zapobieganie wczesnemu kontaktowi dzieci z alkoholem. Edukacja, świadomość i wsparcie są kluczowe w kształtowaniu zdrowego stylu życia uczniów.

Problem uzależnień od alkoholu wśród uczniów klas 7-8

Większość uczniów klas 7-8 nie miała doświadczenia z napojami alkoholowymi, co stanowi pozytywny sygnał. Aż 80,49% uczniów odpowiedziało, że nigdy nie próbowali alkoholu. To może świadczyć o stosunkowo niskim poziomie eksperymentowania z alkoholem w tej grupie wiekowej. Osoby, które przyznały się do spożycia alkoholu, najczęściej zaczęły to robić w wieku 13-14 lat lub później. Co do okoliczności, w jakich sięgali po alkohol, dwie najczęstsze odpowiedzi to:

uczestnictwo w uroczystości rodzinnej za zgodą dorosłych (25%) oraz spożywanie alkoholu z przyjaciółmi poza domem (25%). To sugeruje, że wpływ otoczenia, a także akceptacja dorosłych w pewnych sytuacjach, mogą mieć istotny wpływ na decyzje dotyczące spożycia alkoholu. Najczęstszą odpowiedzią dotyczącą częstotliwości spożywania alkoholu było "piłem/am tylko raz", co wskazało aż 62,5% uczniów. Jeśli chodzi o preferencje alkoholowe, uczniowie, którzy sięgają po napoje alkoholowe, najczęściej wybierają piwo/cydr (100%). To z kolei może odzwierciedlać dostępność tego rodzaju napojów w otoczeniu młodzieży. Co do dostępności alkoholu dla osób nieletnich, ponad połowa uczniów (51,22%) stwierdziła, że nie wie, jak łatwo można uzyskać alkohol. Jednakże, istnieje świadomość, że dostępność może być trudna lub niemożliwa dla nieletnich, co wskazało odpowiednio 19,51% i 17,07% respondentów. Jednakże, istnieje też grupa (12,2%), która uważa, że dostęp do alkoholu jest łatwy. To może wymagać dodatkowych działań w zakresie kontroli i edukacji w celu ograniczenia dostępu młodzieży do alkoholu. W sumie, wyniki te sugerują potrzebę kontynuacji działań edukacyjnych w zakresie zdrowia i przeciwdziałania używaniu alkoholu wśród młodzieży.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców

Większość badanych (95,19%) deklaruje, że nie sięga po żadne środki psychoaktywne. Używanie substancji psychoaktywnych jest zjawiskiem marginalnym w tej społeczności. Osoby, które sięgają po substancje psychoaktywne, robią to głównie dla przyjemności i relaksacji (83,33%). To sugeruje, że dla większości osób używanie substancji psychoaktywnych jest związane z chęcią doznania przyjemności i odprężenia. Większość ankietowanych (72,12%) nie jest pewna, czy substancje psychoaktywne są łatwo czy trudno dostępne w ich gminie. Jednak 21,15% uważa, że dostępność jest łatwa. Tylko niewielka grupa respondentów (6,73%) uważa, że jest to trudne do zrobienia. Większość badanych (85,58%) nie zna miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze w ich gminie. Tylko 6,73% respondentów zna konkretne osoby, u których można zdobyć te substancje. Podsumowując, badanie wskazuje na to, że używanie substancji psychoaktywnych jest w tej społeczności rzadkie, a osoby, które sięgają po te substancje, robią to głównie dla przyjemności i relaksacji. Dostępność i znajomość miejsc, gdzie można zdobyć substancje psychoaktywne,

są stosunkowo niskie, co może przyczynić się do ograniczenia tego zjawiska w tej społeczności.

Problem uzależnień od nikotyny wśród uczniów klas 4-6

Tylko niewielka grupa uczniów (9,26%) próbowała papierosów w swoim życiu, z czego większość z nich próbowała ich tylko raz. To pozytywna informacja, sugerująca, że palenie papierosów nie jest powszechnym zjawiskiem w tej grupie wiekowej. Niepokojące jest jednak to, że niektórzy uczniowie zaczynają palić papierosy już w bardzo młodym wieku, nawet od 8 lat. Większość uczniów (81,48%) wie, czym są e-papierosy, co wskazuje na to, że są świadomi istnienia tego nowego rodzaju produktu na rynku. Podobnie jak w przypadku papierosów tradycyjnych, niewielka liczba uczniów (11,36%) próbowała e-papierosów. Warto zauważyć, że większość uczniów (88,64%) nie stosuje e-papierosów, co może być rezultatem ograniczonej dostępności do tych produktów lub świadomości ich szkodliwości. Podsumowując, wyniki badania wskazują na potrzebę kontynuacji edukacji dotyczącej szkodliwości palenia papierosów oraz korzystania z e-papierosów. Działania prewencyjne powinny być ukierunkowane na zwiększenie świadomości uczniów na temat negatywnych konsekwencji palenia, zwłaszcza w kontekście rozpowszechniania się e-papierosów.

Problem uzależnień od nikotyny wśród uczniów klas 7-8

Co do palenia papierosów tradycyjnych, większość uczniów klas 7-8 (80,49%) nigdy nie próbowała palenia. To pozytywne zjawisko, sugerujące, że duża część młodzieży nie angażuje się w palenie papierosów. Jednakże, istnieje mniejsza grupa (9,76%), która przyznała się do palenia papierosów, choć zazwyczaj tylko raz lub kilka razy. Jeśli chodzi o wiek rozpoczęcia palenia papierosów, większość (75%) z tych, którzy spróbowali, zaczęła w wieku 13-14 lat lub później. Jednakże, 25% osób zaczęło palić w wieku 10 lat lub mniej, co jest istotnym sygnałem, sugerującym konieczność wcześniejszej edukacji w zakresie zdrowia i przeciwdziałania używaniu tytoniu. W kontekście e-papierosów, większość uczniów (92,68%) jest świadoma istnienia tego rodzaju produktów. Jednakże, istnieje mniejsza grupa (7,32%), która nie ma świadomości na ten temat. Co do palenia e-papierosów, większość

ankietowanych (92,11%) stwierdziła, że nie używa e-papierosów. Jednakże, istnieje niewielka grupa (5,26%), która przyznała się do sporadycznego palenia e-papierosów. Pytanie dotyczące palenia e-papierosów wśród rówieśników ukazuje pewien brak informacji, gdyż niemal połowa uczniów (47,37%) nie wie, czy osoby w ich wieku palą e-papierosy. Podsumowując, wyniki wskazują na ogólną tendencję do unikania palenia papierosów tradycyjnych i e-papierosów wśród uczniów, ale jednocześnie zaznaczają potrzebę dalszej edukacji i informowania młodzieży na temat zagrożeń związanych z paleniem.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród uczniów klas 4-6

Bardzo mała liczba uczniów klas 4-6 (1,85%) zadeklarowała, że zażywała substancje psychoaktywne. To pozytywny wynik, sugerujący, że większość uczniów w tej grupie wiekowej nie ma doświadczenia z tego typu substancjami. Jednak niepokojące jest to, że uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne, mieli z nimi kontakt już w wieku 9-10 lat. Wszyscy uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne, zdobyli je bez swojej zgody, co sugeruje problem z nielegalnym obrotem tymi substancjami oraz brak odpowiedniego nadzoru nad ich dostępnością dla dzieci i młodzieży. Dodatkowo badając wszystkich uczniów biorących udział w ankiecie - większość (94,45%) zdaje sobie sprawę z szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia, co jest pozytywnym sygnałem. Jednakże, istnieje mniejsza grupa uczniów (5,55%), która nie jest przekonana o ich szkodliwości lub ma trudności w ocenie tego zagadnienia. Podsumowując, wyniki badania wskazują na potrzebę dalszych działań edukacyjnych, zarówno w szkołach, jak i wśród rodziców, mających na celu zwiększenie świadomości uczniów na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych oraz promowanie zdrowego stylu życia. Ponadto, istotne jest wzmocnienie kontroli nad dostępnością tych substancji dla dzieci i młodzieży, aby zapobiec ich nielegalnemu używaniu w młodym wieku.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród uczniów klas 7-8

Wyniki ankietowania dotyczącego zażywania narkotyków/dopalaczy wśród uczniów klas 7-8 ukazują ogólnie pozytywną postawę wobec unikania tego rodzaju substancji. 100% respondentów zdecydowanie stwierdziło, że nigdy nie próbowali zażywać narkotyków/dopalaczy, co stanowi obiecujący sygnał. Analizując dostępność substancji psychoaktywnych dla nieletnich w gminie, większość uczniów (75,61%) przyznała, że nie wie, gdzie można nabyć narkotyki lub dopalacze. Pytanie dotyczące miejsc zakupu narkotyków/dopalaczy ukazało, że zdecydowana większość uczniów (92,68%) nie zna takich miejsc. Jednakże, 7,32% respondentów wskazało, że taki zakup można dokonać przez Internet. Wiedza uczniów na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia jest zdecydowanie pozytywna. Większość (75,61%) zdecydowanie uznaje, że te substancje są szkodliwe, a dodatkowe 14,63% stwierdziło, że są raczej szkodliwe. Rzadziej uczniowie wyrażali niepewność w kwestii szkodliwości (7,32%) lub nieco bardziej optymistyczną postawę, stwierdzając, że substancje są raczej nieszkodliwe (2,44%). Niemniej jednak, te wyniki sugerują, że większość uczniów ma zdecydowanie negatywną opinię na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Podsumowując, wyniki sugerują, że uczniowie wykazują pozytywną postawę wobec unikania narkotyków/dopalaczy.

Problem przemocy wśród dorosłych mieszkańców

Większość ankietowanych deklaruje, że nigdy nie doświadczyło żadnej formy przemocy. Jednakże, niemal 20% respondentów przyznaje się do doświadczenia przemocy w przeszłości, a mniejsza grupa osób doświadczyła przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy lub 30 dni. Przemoc psychiczna okazuje się być najczęstszą formą przemocy doświadczaną przez mieszkańców, z blisko 84% respondentów, którzy wskazują na tę formę przemocy. Osoby najczęściej stosujące przemoc wobec mieszkańców to partnerzy/partnerki życiowi (mąż/żona, partner/partnerka), stanowiący źródło przemocy dla około jednej trzeciej osób doświadczających przemocy. Również znajomi i pracodawcy są wymieniani jako sprawcy przemocy w stosunkowo wysokim odsetku. Dodatkowo większość mieszkańców (89,42%) deklaruje, że nigdy nie stosowała żadnych form przemocy. Jednakże, istnieje mniejsza grupa osób (łącznie 10,58%), która przyznaje się do stosowania przemocy w różnych

okresach czasu. Zdecydowana większość osób, które stosowały przemoc, zrobiła to więcej niż 12 miesięcy temu (4,81%), co sugeruje, że większość przypadków przemocy miała miejsce w przeszłości. Osoby, które przyznają się do stosowania przemocy, częściej stosowały przemoc fizyczną (54,55%) niż psychiczną (36,36%). Respondenci przyznający się do stosowania przemocy wskazali na różne grupy, takie jak małżonkowie/partnerzy (36,36%) oraz dzieci (36,36%). Większość respondentów zdecydowanie negatywnie ocenia stosowanie kar fizycznych wobec dzieci, co potwierdza odpowiedź „nie” udzielona przez 66,35% osób. Niemniej jednak, istnieje grupa osób (12,5%), która przyznaje się do stosowania takich kar, co stanowi istotny problem w kontekście bezpieczeństwa dzieci. Podsumowując, badanie wykazało, że przemoc psychiczna i fizyczna stanowią istotny problem wśród mieszkańców. Konieczne jest podjęcie działań mających na celu edukację i wsparcie osób doświadczających przemocy oraz tych, którzy są skłonni stosować przemoc w swoich relacjach. Dodatkowo, ważne jest zwiększenie świadomości społeczności na temat przemocy domowej oraz dostępność odpowiednich usług wsparcia dla ofiar przemocy.

Problem przemocy wśród uczniów ze klas 4-6

Większość uczniów odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy, co jest pozytywnym sygnałem, ale jednocześnie 38,89% przyznało, że takie doświadczenia miało miejsce. To wskazuje na istnienie problemu przemocy wśród młodzieży. Interesujące jest również to, że głównymi osobami stosującymi przemoc są koledzy ze szkoły i bracia. To może sugerować, że problem przemocy ma często swoje korzenie w środowisku szkolnym i rodzinie. Zachowania przemocowe, takie jak bicie, szarpanie czy grożenie, są dość powszechne wśród tych, którzy doświadczyli przemocy (90%). Co więcej, wyniki dotyczące stosowania przemocy przez uczniów są również istotne. Ponad 37% przyznało, że stosowało przemoc wobec innych, głównie wobec braci i kolegów ze szkoły. To wskazuje na potrzebę działań prewencyjnych i edukacyjnych, aby zahamować ten niepokojący trend. Co do postrzegania problemu przemocy w szkole, połowa uczniów stwierdziła, że nie wie, czy taki problem istnieje. To może wynikać z braku świadomości bądź z obawy przed zgłaszaniem przypadków przemocy. Jednakże, istnieje także grupa, która potwierdziła istnienie problemu (29,63%). Ważnym elementem jest również pytanie o to, do kogo uczniowie zwróciliby się z prośbą o pomoc w przypadku doświadczenia przemocy. Przeważająca większość

wskazała na rodziców/opiekunów (81.48%), co podkreśla rolę rodziny w wsparciu uczniów. Jednakże, warto zauważyć, że istnieje grupa uczniów, która radziłaby sobie samodzielnie, co może być związane z brakiem zaufania do instytucji czy obawy przed odrzuceniem. Podsumowując, wyniki badania wskazują na istnienie problemu przemocy wśród uczniów, zarówno w roli ofiary, jak i sprawcy. Konieczne są skoordynowane działania edukacyjne, prewencyjne oraz wsparcia psychologicznego, zarówno w środowisku szkolnym, jak i rodzinie.

Problem przemocy wśród uczniów ze klas 7-8

Według uczniów klas 7-8, główne przyczyny agresji i przemocy wśród młodzieży to uzależnienia od alkoholu, narkotyków, dopalaczy (60,98%) oraz wpływ środowiska, znajomych itp. (51,22%). Rzadziej wskazywano na wpływ Internetu, telewizji, gier komputerowych (46,34%), depresję, stany lękowe i inne choroby psychiczne (43,9%), oraz problemy rodzinne (43,9%). Jeśli chodzi o doświadczanie przemocy, większość uczniów (70,73%) stwierdziła, że nigdy nie doświadczyła przemocy. Jednakże, 29,27% badanych uczniów przyznało, że zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Osoby stosujące przemoc najczęściej identyfikowane były jako koledzy ze szkoły (58,33%) oraz znajomi/przyjaciele (50%). Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy, najczęściej spotykali się z różnymi formami agresji, takimi jak groźby, zastraszanie, przezywanie, upokarzanie (75%), a także fizyczne ataki, takie jak bicie, kopanie, duszenie (50%). Mniej powszechne były przypadki braku opieki w sytuacjach potrzeby (8,33%). W kontekście stosowania przemocy przez uczniów, większość (70,73%) twierdziła, że nigdy nie stosowali przemocy wobec innych. Jednakże, 29,27% uczniów przyznało, że zdarzyło im się stosować przemoc, głównie wobec kolegów ze szkoły (75%) oraz znajomych/przyjaciół (41,67%). Stosowanie przemocy przejawiało się głównie poprzez fizyczne ataki (66,67%) oraz werbalne formy, takie jak groźby, zastraszanie, przezywanie, upokarzanie (58,33%). Większość uczniów (51,22%) nie była pewna, czy w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. Jednakże, 26,83% uważało, że problem istnieje, a 21,95% stwierdziło, że go nie ma. W przypadku problemów z przemocą, większość uczniów zwróciłaby się o pomoc do rodziców/opiekunów (65,85%). Inne źródła pomocy to znajomi/przyjaciele (31,71%), niepewność (21,95%), nauczyciele (19,51%), pedagog szkolny, psycholog, terapeuta lub inny specjalista (17,07%), dziadkowie i Policja (po 14,63%). Wyniki

te wskazują na złożoność problemu przemocy wśród uczniów, z podkreśleniem potrzeby edukacji, świadomości oraz dostępu do wsparcia psychologicznego.

Problem uzależnień behawioralnych wśród dorosłych mieszkańców

Przeważająca większość respondentów (84,62%) korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie, co sugeruje powszechne użycie technologii w codziennym życiu. Ponad połowa ankietowanych (48,98%) poświęca codziennie od 1 do 3 godzin na korzystanie z nowych mediów. To duża ilość czasu, co może wskazywać na nadmierne zaangażowanie w korzystanie z internetu. Social media stanowią główny powód korzystania z nowych mediów, z ponad 65% respondentów wskazujących na to jako główny powód. Ponad połowa badanych podaje także kontakt ze znajomymi oraz robienie zakupów jako powody korzystania z nowych mediów. Ponad połowa badanych (54,08%) uznaje siebie za uzależnionych od telefonu komórkowego, uznając, że trudno byłoby im funkcjonować bez niego. To może wskazywać na uzależnienie behawioralne związane z używaniem smartfonów. Duża większość mieszkańców (93,27%) nie obstawiała zakładów bukmacherskich w ciągu ostatnich 12 miesięcy, co sugeruje, że hazard nie jest powszechnym problemem w tej społeczności. Podsumowując, badanie wskazuje na powszechne korzystanie z nowych mediów, ze szczególnym naciskiem na social media, co może być związane z ryzykiem uzależnień behawioralnych. Ponadto, większość mieszkańców nie angażuje się w hazard, co jest pozytywnym wynikiem dla zdrowia społeczności. Jednakże, warto zauważyć potrzebę edukacji na temat uzależnień behawioralnych związanych z korzystaniem z internetu oraz świadomości zagrożeń z tym związanych.

Problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów klas 4-6

Zdecydowana większość, bo aż 87,04%, nie ma świadomości, czym są uzależnienia behawioralne. Jeśli chodzi o korzystanie z urządzeń elektronicznych, widoczne jest powszechne uzależnienie od nowych mediów. Aż 59,26% uczniów korzysta z nich codziennie, a 37,04% kilka razy w tygodniu. To świadczy o znaczącym wpływie technologii na życie codzienne młodzieży. Główne motywy korzystania z nowych mediów to przede wszystkim kontakt ze znajomymi (86,79%), oglądanie filmów, seriali, programów (77,36%), słuchanie muzyki (77,36%) oraz korzystanie z platform

społecznościowych (64,15%). Co do środków bezpieczeństwa online, większość uczniów (66,04%) przyznała, że nie korzysta z blokady rodzicielskiej na swoich urządzeniach. To może wiązać się z potencjalnym ryzykiem dostępu do treści nieodpowiednich dla wieku. Jednakże, warto zauważyć, że świadomość zagrożeń związanych z udostępnianiem danych w Internecie jest stosunkowo wysoka, gdyż aż 92,45% uczniów nie chciałoby udostępniać swoich danych obcej osobie. Co do uzależnienia od telefonu komórkowego, większość ankietowanych (62,26%) uważa, że mogłaby żyć bez niego. Niemniej jednak, 33,96% przyznało, że trudno byłoby im funkcjonować bez telefonu, co może sugerować pewne uzależnienie. Jednakże, tylko niewielki odsetek (3,77%) zdecydowanie uznaje się za uzależnionych od telefonu komórkowego. W sumie, wyniki badania podkreślają potrzebę edukacji dotyczącej uzależnień behawioralnych oraz konieczność promowania świadomego i bezpiecznego korzystania z nowych mediów wśród uczniów.

Problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów klas 7-8

Uczniowie wyraźnie pokazują, że nowe media stanowią integralną część ich codziennego życia. Większość z nich (75,61%) korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie, a tylko 7,32% stwierdziło, że w ogóle z nich nie korzysta. Co więcej, czas poświęcony na korzystanie z nowych mediów jest znaczący, z 41,94% ankietowanych przyznających się do spędzania 1-3 godzin dziennie, a kolejne 41,94% poświęca 3-6 godzin. Motywacje do korzystania z nowych mediów są różnorodne, z najczęstszymi powodami obejmującymi słuchanie muzyki (78,95%), aktywność na platformach społecznościowych (73,68%) i utrzymywanie kontaktu ze znajomymi (68,42%). Odpowiedzi wskazują także na inne zastosowania, takie jak nauka (47,37%), rozrywka (44,74%) oraz granie w gry online (39,47%). W kwestii bezpieczeństwa online, wyniki sugerują, że świadomość zagrożeń jest zróżnicowana. Większość uczniów (63,16%) przyznała, że nie posiada blokady rodzicielskiej na swoich urządzeniach, a 84,21% zdecydowanie odmówiło udostępniania swoich danych obcej osobie. Niemniej jednak, 10,53% respondentów nie było pewnych, czy zdecydowaliby się na udostępnienie swoich danych, co wskazuje na potrzebę edukacji dotyczącej bezpieczeństwa w Internecie. W kwestii uzależnienia od telefonu komórkowego, połowa uczniów (50%) uznaje, że mogłaby bez problemu żyć bez niego. Jednakże, 47,37% uczniów uznaje, że są uzależnieni od telefonu

komórkowego, trudno byłoby im funkcjonować bez niego. Zaledwie niewielka grupa (2,63%) przyznała, że są zdecydowanie uzależnieni od telefonu komórkowego. Wnioski te rzucają światło na złożoność relacji uczniów z nowymi mediami, jednocześnie podkreślając potrzebę edukacji w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz umiejętnego zarządzania czasem spędzonym online.

Problemy społeczne według mieszkańców

Według badanych mieszkańców "Niezaradność życiowa" została uznana za najważniejszy czynnik występowania problemów społecznych, według 59,62% respondentów, co może sugerować brak umiejętności radzenia sobie z trudnościami życiowymi jako kluczowy problem społeczny. Kolejne istotne kwestie to "alkoholizm" (57,69%) oraz "bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych" (45,19%), co wskazuje na problemy związane z zdrowiem psychicznym i funkcjonowaniem rodzin. Co więcej, społeczność zdaje się być świadoma istnienia ubóstwa, ale tylko 31,73% respondentów uważa je za jedną z głównych przyczyn problemów społecznych. W odniesieniu do osób niepełnosprawnych, wyniki sugerują, że mieszkańcy rozumieją trudności, z jakimi te osoby się borykają. Bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, izolacja oraz trudności z transportem są najczęściej wymienianymi problemami. Ponadto, niska ocena oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych wskazuje na potrzebę poprawy dostępu do wsparcia i ułatwień dla tej grupy społecznej. W odniesieniu do osób starszych, wyniki podkreślają znaczenie samotności jako głównego problemu społecznego (69,23%). Choroby, ubóstwo i brak opieki rodziny również są istotnymi zagrożeniami dla tej grupy społecznej. W ocenie zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych, większość respondentów ocenia je jako niewystarczające lub trudne do oceny, co sugeruje potrzebę zwiększenia zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych na poziomie społeczności lokalnej.

Problemy społeczne według pracowników instytucji pomocowych

Badani specjaliści wskazują na niezaradność życiową jako główny powód występowania problemów społecznych (58,82%), a przemoc domową jako drugi

w kolejności (41,18%). Bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych także są wymieniane jako istotne czynniki. Najczęściej wskazywaną grupą narażoną na problemy społeczne są nieletni (52,94%), a specjaliści wskazują, że spotykają się często (41,18%) lub czasami (35,29%) z zjawiskiem uzależnień alkoholowych. W kwestii uzależnień behawioralnych, respondenci najczęściej wymieniają komputer/Internet (88,89%), a główną formą pomocy jest poradnictwo (66,67%). Niewielki odsetek ankietowanych uważa, że osoby uzależnione same zwracają się o pomoc (5,88%), przy czym większość kieruje się do innych instytucji pomocowych (50%). W zakresie przemocy w rodzinie, respondenci często dostrzegają ten problem (88,24%), a najczęściej wymienianym rodzajem doznawanej przemocy jest ta psychiczna (86,67%). W obszarze szkoleń, rozwiązywanie problemów alkoholowych stanowi największe zapotrzebowanie (64,71%), a także uzależnień behawioralnych (41,18%) i przemocy (41,18%). Podsumowując, wyniki ankiet wskazują na potrzebę działań prewencyjnych i interwencyjnych w obszarach uzależnień oraz przemocy, z naciskiem na wsparcie dla nieletnich i rozwijanie działań pomocowych w miejscowości.

3. Rekomendacje z Diagnozy

Rekomendowane działania profilaktyczne:

- W kwestii spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych wśród nieletnich, należałoby prowadzić monitoring tego problemu oraz organizować spotkania edukacyjne zarówno z uczniami, jak i rodzicami na temat zagrożeń wynikających z tego typu uzależnień. W związku z tym zalecana jest dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, papierosów, narkotyków oraz dopalaczy, a także uzależnień behawioralnych.
- W szkołach należy realizować programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.
- W opinii młodzieży podejmowane działania profilaktyczne są dla nich ciekawe i chętnie w nich uczestniczą, dlatego warto organizować warsztaty profilaktyczne z udziałem specjalistów oraz pogadanki z wychowawcami w szkole. W związku z tym ważne jest także edukowanie pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli,

aby wyposażyć ich w umiejętności potrzebne do prowadzenia świadomej profilaktyki szeroko pojętych uzależnień.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Tutaj zaleca się:

- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów, programów leaderskich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia.
- Utrzymywanie dobrych relacji z innymi niż rodzice kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami.
- Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji poprzez zajęcia z terapeutami zajęciowymi.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online). Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania substancji uzależniających.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Rekomenduje się:

- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.
- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Zaleca się:

- Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępu do istniejących form wsparcia.
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich. Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym. Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.
- Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
- Wzrost liczby programów szkoleniowych i warsztatów mających na celu rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Inwestycje w edukację społeczną, psychospołeczną i umiejętności interpersonalnych mogą pomóc w redukcji "Niezaradności życiowej" jako głównego czynnika problemów społecznych.
- Rozpowszechnianie dostępu do programów profilaktyki na temat alkoholizmu oraz usług terapeutycznych.
- Kampanie edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości społeczności na temat problemu ubóstwa i jego wpływu na rozwój społeczny. Współpraca

z organizacjami charytatywnymi i programami pomocy społecznej może poprawić sytuację osób dotkniętych ubóstwem.

- Inwestycje w usuwanie barier architektonicznych, ułatwienie dostępu do placówek rehabilitacyjnych, poprawa transportu publicznego i świadczenie skutecznej pomocy dla osób niepełnosprawnych.
- Tworzenie programów dla osób starszych, klubów seniora, a także usług opiekuńczych w celu przeciwdziałania samotności osób starszych. Wspieranie inicjatyw społecznych, które integrują seniorów w życie społeczności.

4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, Strategia zawiera również określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Należy zwrócić uwagę, że podmiotami ekonomii społecznej, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej) są:

- 1) spółdzielnie socjalne,
- 2) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- 3) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej,
- 4) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej,
- 5) organizacje pozarządowe⁴,
- 6) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – to znaczy:
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz

⁴ Organizacje pozarządowe o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych

o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,

- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Z kolei usługi społeczne wymienione w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oznaczają działania z następujących zakresów:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałaniu bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Podmioty ekonomii społecznej, które zarejestrowane są na terenie gminy Sarnaki zostały wymienione w Załączniku nr 1 do niniejszej Strategii. Podmioty te wykonują

usługi społeczne praktycznie we wszystkich obszarach, przede wszystkim jednak z zakresu: wspierania rodziny, pomocy społecznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej. Dotychczasowa ich działalność stanowi istotne wsparcie w realizacji wskazanych usług przez gminę Sarnaki. Wskazane podmioty są dobrze przygotowane do realizacji wymienionych usług społecznych, posiadają odpowiednie zasoby, przede wszystkim kadrowe oraz sprzętowe. W konsekwencji należy pozytywnie ocenić ich zdolność do dalszej realizacji wykonywanych zadań, stanowiących wymienione usługi społeczne.

VI. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

**POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ,
POMOC OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSOBOM STARSZYM**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobre funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej - skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy - zaangażowanie w pracę kadry Ośrodka Pomocy Społecznej - wysokie wykształcenie i duża wiedza pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej - chęć nabywania nowych umiejętności, chęć uczestnictwa w szkoleniach podnoszących kwalifikację pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej - znajomość środowisk wymagających pomocy - dobra współpraca z innymi jednostkami działającymi na terenie gminy - szybka wymiana informacji pomiędzy instytucjami - dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie - funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego do Spraw Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy domowej zapewniającego wsparcie - funkcjonowanie w Gminie Dziennego Domu Senior + w Nowych Hołowczycach oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach - poradnictwo terapeutyczno-psychospołeczne i prawne - warsztaty terapii zajęciowej - dobra współpraca przy realizacji działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – Zespół Interdyscyplinarny - spadek bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> - duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej - brak mieszkań socjalnych - brak mieszkania interwencyjnego - zwiększenie ilości pracy socjalnej z trudnym klientem - pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników pomocy społecznej - niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej - brak chętnych osób do świadczenia usług opiekuńczych - brak chętnych do wolontariatu - brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie rządowych programów mających na celu wsparcie samorządów - możliwość dofinansowania ze środków UE - dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku - warunkowanie pomocy poprzez zawieranie kontraktów socjalnych - zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie: przeciwdziałania przemocy, przeciwdziałania wykluczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej oraz uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej - brak pokoleniowości rodzin, pozostawianie w samotności osób starszych i niepełnosprawnych przez rodzinę - przeniesienie obowiązków rodziny względem osób starszych i niepełnosprawnych na instytucje pomocowe - starzenie się społeczeństwa - dziedziczenie niezaradności klientów OPS - wzrastająca liczba osób uzależnionych (alkohol, narkotyki) - obciążenie nowymi zadaniami - kształtowanie się postaw roszczeniowych - przekazywanie negatywnych wzorców przez rodziców - wzrost ilości osób ubogich i bezdomnych

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - działalność GKRPA - podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom z placówkami odwykowymi - imprezy plenerowe promujące zdrowy styl życia - działalność profilaktyczna - punkt konsultacyjny - współpraca instytucji pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> - brak dostatecznej wiedzy wśród społeczeństwa na temat uzależnień od narkotyków i uzależnień behawioralnych - brak dostępu do psychiatrii dziecięcej - słabo rozwinięty wolontariat
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie dodatkowych środków krajowych i unijnych - zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywania w miejscach publicznych - pozyskanie środków finansowych na kontynuację działania punktu konsultacyjnego - możliwość finansowania zadań w zakresie uzależnień behawioralnych 	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca objawów nadużywania narkotyków, dopalaczy - brak pozytywnych wzorców w rodzinie oraz przenoszenie złych zachowań z pokolenia na pokolenie - „dziedziczenie” uzależnień - brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – optymalna liczba przedszkoli i szkół publicznych na terenie gminy – przygotowana kadra pedagogiczna – Gminny Ośrodek Kultury – kompetentni pracownicy, a także instruktorzy pracujący z dziećmi – urozmaicony zakres zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – cykliczna organizacja imprez plenerowych na terenie gminy – dobra współpraca między instytucjami oświatowymi, społecznymi oraz kulturalnymi – realizacja projektów skierowanych do lokalnej społeczności w siedzibie GOK oraz w miejscach o utrudnionym dostępie do kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy – brak informacji o potrzebach lokalnej młodzieży – brak dostępu do psychologów (problem ogólnokrajowy)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – pozyskiwanie środków na realizację zadań, szkoleń i innych ze źródeł zewnętrznych (UE, konkursy, projekty) – pozyskiwanie środków zewnętrznych – aktywność społeczności gminy: duży potencjał artystyczny mieszkańców, pojawianie się inicjatyw oddolnych, aktywni Seniorzy – realizowanie nowych projektów sportowo-rekreacyjnych – aktywność młodzieży jako wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> – niż demograficzny, wraz ze starzeniem się społeczeństwa – niska świadomość edukacyjna – wyjazd młodzieży do większych miast – brak wykwalifikowanej kadry na rynku, odpływ pracowników z doświadczeniem do sektora prywatnego – bierność społeczności lokalnej w uczestniczeniu w wydarzeniach sportowych

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

- uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy ubóstwa, przemocy domowej, starzenia się społeczeństwa, niepełnosprawności, trudnej sytuacji osób długotrwale chorych,
- propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej oraz idei wolontariatu poprzez zachęcanie do nawiązywania kontaktów sąsiedzkich, współpracę pracowników socjalnych z lokalną społecznością, tworzenia sieci wsparcia,
- motywowanie do podnoszenia kompetencji zawodowych przez osoby bezrobotne, co może przyczynić się do zwiększenia szans na podjęcie przez nich zatrudnienia na otwartym rynku pracy, udzielanie wsparcia w poszukiwaniu ofert pracy, udzielanie informacji i wskazówek w tym zakresie,
- kierowanie osób bezrobotnych do wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się tego typu problematyką,
- utrzymywanie na odpowiednim poziomie ofert spędzania wolnego czasu oraz rozwijania pasji zarówno przez dzieci, młodzież jak też osoby starsze, z niepełnosprawnościami,
- znoszenie barier architektonicznych,
- kontynuacja uczestnictwa w programach rządowych dających wsparcie osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami,
- zatrudnienie wykwalifikowanych opiekunek środowiskowych realizujących usługi opiekuńcze, zgodnie z przyjętymi standardami,
- kontynuacja lokalnej polityki w kierunku dalszego stwarzania sprzyjających warunków dla inwestycji na terenie gminy,

- zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu osób starszych, z niepełnosprawnościami, długotrwale chorych,
- zwiększenie udziału seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami i długotrwale chorych w życiu społecznym,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami, długotrwale chorych,
- podniesienie jakości wszystkich usług świadczonych osobom starszym i z niepełnosprawnościami, długotrwale chorym poprzez profesjonalizację kadry pomocy społecznej,
- zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi.

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- systematyczne działania prowadzące do zwiększenia świadomości osób dorosłych w przedmiocie uzależnień, konsekwencji uzależnień oraz często związanej z uzależnieniem przemocy domowej,
- poszerzenie wiedzy uczniów w zakresie uzależnień i ich skutków, zwłaszcza w obszarze uzależnień behawioralnych,
- umocnienie współpracy z rodzicami, pedagogami w celu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie bezpieczeństwa na drogach poprzez edukację dzieci, częstsze kontrole trzeźwości kierowców np.
- kontynuacja działań profilaktycznych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Kontynuacja działania Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin z problemami,
- interdyscyplinarna współpraca instytucji i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- profilaktyka prozdrowotna,
- edukacja dzieci i młodzieży w obszarze lokalnego patriotyzmu i idei wolontariatu,
- wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych,
- propagowanie atrakcyjnych ofert spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań,
- integrowanie społeczności lokalnej – organizacja wydarzeń,
- edukacja seniorów w obszarze bezpieczeństwa,
- rozbudowa infrastruktury kulturalnej.

VII. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Sarnaki – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.

Natomiast misja wyrażona została:

Sarnaki – gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami (a także ich opiekunów);
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Sarnaki – Gmina bezpieczna, kreująca warunki do pełnego wspierania mieszkańców, poprzez realizację bieżących potrzeb społecznych.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (nieznacznie zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
I.	Bezrobocie	Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
II.	Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
III.	Problemy osób z niepełnosprawnościami	Cel strategiczny 3. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.
IV.	Uzależnienia	Cel strategiczny 4. Wspieranie osób uzależnionych
V.	Problemy osób starszych	Cel strategiczny 5. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
VI.	Przemoc w rodzinie	Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
VII.	Bezdomność	Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.
VIII.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.
IX.	Problem z przystosowaniem osób opuszczających zakład karny	Cel strategiczny 9. Zapewnienie pomocy w przystosowaniu osób opuszczających zakład karny do warunków funkcjonowania w społeczności lokalnej.

2. Cele operacyjne i ich realizacja

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych. 2. Wspieranie i rozwój ekonomii społecznej.
Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym. 2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie oraz dla osób wykluczonych społecznie
Cel strategiczny 3. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie integracji osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej. 2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
Cel strategiczny 4. Wspieranie osób uzależnionych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. 2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. 3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
Cel strategiczny 5. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom. 2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.
Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. 2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.
Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. 2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.
Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie. 2. Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przewyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych. 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
Cel strategiczny 9. Zapewnienie pomocy w przystosowaniu osób opuszczających zakład karny do warunków funkcjonowania w społeczności lokalnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie w środowisku oraz pomoc w przewyciężeniu trudności wynikających z funkcjonowania w społeczności lokalnej.

VIII. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- zmniejszenie ilości oraz ogólnej skali problemów społecznych.

Prognozowane zmiany gmina Sarnaki osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none">– poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP,– spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej,– tworzenie nowych podmiotów gospodarczych, w wyniku czego nastąpi wzrost liczby miejsc pracy i rozwój ekonomii społecznej,– zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy,– wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none">– poprawa warunków życia mieszkańców Gminy i spadek liczby rodzin ubogich,– zapewnienie odpowiednich warunków egzystencji osobom i rodzinom potrzebującym,– zwiększenie dostępu do rynku pracy,– rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Problemy osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none">– podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych,– pobudzenie zaangażowania osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe,– zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none">– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych,– wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku,– rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych,– rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Problem społeczny	Prognoza zmian
<p>Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, – spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
<p>Uzależnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój specjalistycznego poradnictwa, – zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień.
<p>Bezdomność</p>	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezdomnych, – spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji,
<p>Przestępczość</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Miasta i Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości, – poprawa bezpieczeństwa wśród pieszych i pasażerów pojazdów, – pomoc osobom wychodzącym z zakładów karnych.

IX. AKTUALIZACJI STRATEGII.

SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem oraz charakterem dochodów budżetowych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie

rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia, w całokształcie finansowania działań niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sarnaki na lata 2023-2030 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych w latach 2023 oraz 2024 będą oscylować w granicach określonych w poniższym zestawieniu:

<u>Cel strategiczny</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025 – 2027</u>
<u>Cel strategiczny 1.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	10 016,00 zł	12 000,00 zł	
<u>Cel strategiczny 2.</u> Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na	527 151,18 zł	602 617,00 zł	

rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.			Realizacja zadań wynikających z niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2025 - 2030 będzie finansowana z budżetu gminy do wysokości środków finansowych zaplanowanych na ten cel w danym roku budżetowym.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.	23 850,00 zł	24 566,00 zł	
<u>Cel strategiczny 4.</u> Wspieranie osób uzależnionych.	171 064,43 zł	110 000,00 zł	
<u>Cel strategiczny 5.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	190 362,31 zł	236 041,40 zł	
<u>Cel strategiczny 6.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	797,44 zł	1 000,00 zł	
<u>Cel strategiczny 7.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.	3196,90 zł	0 zł	
<u>Cel strategiczny 8.</u> Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w	20 767,43 zł	36 828,37 zł	

wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.			
<u>Cel strategiczny 9.</u> Zapewnienie pomocy w przystosowaniu osób opuszczających zakład karny do warunków funkcjonowania w społeczności lokalnej.	0 zł	0 zł	

Wskazane wyżej ramy finansowe, stanowią oszacowanie kosztów realizacji niniejszej Strategii. Natomiast wszelkie zmiany w budżecie (uchwale budżetowej) niezbędnym do osiągnięcia celów niniejszej Strategii podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, gmina Sarnaki będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII.

Cel strategiczny i okres realizacji	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.</p> <p><u>Okres realizacji</u> 2023-2030</p>	<p>1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych.</p>	<p>GOPS, PUP</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych; – liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych; – liczba zawartych kontraktów socjalnych; – liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia; – liczba osób uczestniczących w projektach w zakresie aktywizacji społeczno - zawodowej;
	<p>2. Wspieranie i rozwój ekonomii społecznej.</p>	<p>GOPS, PUP</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych szkoleń i kursów; – liczba osób, które podjęły pracę po zakończeniu realizacji projektów/szkoleń/kursów;
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p> <p><u>Okres realizacji</u> 2023-2030</p>	<p>1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym.</p>	<p>GOPS, GMINA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wydawanych posiłków; – liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa; – liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa; – liczba bezrobotnych, która otrzymała zasiłek okresowy / celowy;
	<p>2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie oraz dla osób wykluczonych społecznie</p>	<p>GOPS, GMINA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim i osobom wykluczonym społecznie; – liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa i wkluczenia społecznego
<p><u>Cel strategiczny 3.</u> Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.</p>	<p>1. Podniesienie integracji osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.</p>	<p>GOK, ŚDS, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami; – współorganizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Cel strategiczny i okres realizacji	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
<p><u>Okres realizacji</u> 2023-2030</p>	<p>2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób z niepełnosprawnościami.</p>	<p>GOPS, PUP, DD SENIOR+, ŚDS</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne; – liczba osób zatrudnionych przez GOPS; sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami; – liczba rodzin pobierająca zasiłek dla opiekunów; – liczba rodzin/osób sprawująca opiekę nad chorym członkiem rodziny, będącym osobą z niepełnosprawnościami (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy); – liczba rodzin z osobą z niepełnosprawnościami, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej; – liczba rodzin z osobą z niepełnosprawnościami, którym przyznano pomoc usługową; – liczba osób z niepełnosprawnościami umieszczonych w DPS; – liczba osób objętych usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; – liczba podmiotów/instytucji w których nie ma barier architektonicznych; – liczba nowych jednostek/instytucji która zlikwidowała bariery architektoniczne; – liczba asystentów osób z niepełnosprawnościami; – liczba osób z niepełnosprawnościami, które znalazły pracę;
<p><u>Cel strategiczny</u> <u>4.</u> Wspieranie osób uzależnionych. <u>Okres realizacji</u> 2023-2030</p>	<p>1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień</p>	<p>GKRPA, PK</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień; – liczba zrealizowanych programów pomocy dla dzieci i młodzieży uzależnionych od gier komputerowych i Internetu; – liczba programów i artykułów w mediach lokalnych w zakresie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych;

Cel strategiczny i okres realizacji	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
	2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.	GKRPA, PK	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych;
<p>Cel strategiczny 5. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p> <p>Okres realizacji 2023-2030</p>	1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	GOPS, GMINA	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi; – liczba osób starszych objęta pomocą GOPS; – liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi; – liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych;
	2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.	GOPS, GOK, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób działająca w organizacjach i stowarzyszeniach na rzecz osób starszych; – liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych w kierunku zwiększenia aktywności osób starszych; – liczba spotkań, wyjazdów integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.</p> <p>Okres realizacji 2023-2030</p>	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia.	GZI, GOPS, GKRPA	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – Liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – Liczba powołanych grup roboczych; – Liczba rodzin objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – Liczba przygotowanych materiałów profilaktycznych; – Liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – Liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – Liczba wizyt monitorujących środowiska zagrożonych przemocą;

Cel strategiczny i okres realizacji	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
	2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	GZI, GOPS, GKRPA	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba odebranych dzieci w trybie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; – liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba podmiotów uczestnicząca we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach; – liczba zorganizowanych konferencji i szkoleń;
<p>Cel strategiczny <u>7.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.</p> <p>Okres realizacji 2023-2030</p>	1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności; – liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne; – liczba osób objętych pomocą doraźną lub okresową w postaci jednego gorącego posiłku dziennie; – liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska; – liczba osób bezdomnych umieszczonych w noclegowniach i ogrzewalniach; – liczba umów zawarta ze schroniskami dla osób bezdomnych na świadczenie pomocy w formie schronienia;
	2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, którym udzielono schronienia (skierowanie do schroniska); – liczba mieszkań komunalnych; – liczba osób zagrożonych bezdomnością wykonujących prace społecznie użyteczne; – liczba osób otrzymująca dodatki mieszkaniowe
<p>Cel strategiczny <u>8.</u> Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem</p>	1. Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie.	MGOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej; – liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne; – liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną;

Cel strategiczny i okres realizacji	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
<p>rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.</p> <p>Okres realizacji 2023-2030</p>	<p>2. Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych</p>	<p>GOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym; – liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina poniosła koszty; – liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny; – liczba i rodzaj zorganizowanych wyjazdów/zajęć dla dzieci i młodzieży w celu zagospodarowania wolnego czasu; – liczba asystentów rodziny; – liczba diagnoz dotyczących analizy rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej;
<p>Cel strategiczny 9. Zapewnienie pomocy w przystosowaniu osób opuszczających zakład karny do warunków funkcjonowania w społeczności lokalnej.</p> <p>Okres realizacji 2023-2030</p>	<p>1. Wsparcie w środowisku oraz pomoc w przezwyciężeniu trudności wynikających z funkcjonowania w społeczności lokalnej.</p>	<p>GOPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych wsparciem

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Gminy, zostanie opublikowana i udostępniona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Sarnaki oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Głównym Koordynatorem i Realizatorem niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, reprezentowany przez Kierownika GOPS. Kierownik GOPS może wskazać Koordynatorów Wspierających, jako osoby/podmioty wspierające realizację poszczególnych Celów (bądź Kierunków działania) niniejszej Strategii. Osoby te, jeżeli nie podlegają służbowo Kierownikowi GOPS, są przydzielane/delegowane do wskazanych zadań na polecenie Wójta (na wniosek Kierownika GOPS).

Podstawowymi realizatorami Strategii, poza GOPS, są:

- Urząd Gminy;
- Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Środowiskowy Dom Samopomocy;
- Pedagogzy szkolni;
- Szkoły i przedszkola;
- Gminny Ośrodek Kultury.

Ponadto, partnerami współrealizującymi Strategię mogą być np.: organizacje pozarządowe realizujące zadania spójne z celami strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy.

Stosownie do zapisów Strategii, w miarę potrzeby aktualizuje się istniejące lub proponuje kolejne programy lub projekty z zakresu pomocy społecznej, przedkładając stosowne propozycje Radzie Gminy. Istniejące i przyszłe programy pomocy społecznej oraz zawarte w nich projekty realizuje się z uwzględnieniem wizji i misji oraz celów (kierunków działania) ustalonych w niniejszej Strategii.

Do 31 marca każdego roku na ręce Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Koordynatorzy Wspierający składają sprawozdanie za poprzedni rok z realizowanych zadań, z uwzględnieniem właściwych programów i projektów pomocy

społecznej i oceną stopnia osiągnięcia celów nakreślonych w strategii. Całościowy raport Kierownik GOPS przedkłada Wójtowi do końca czerwca każdego roku za rok poprzedzający.

Monitoring powyższy posłuży do ewaluacji zapisów Strategii. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych należy podjąć działania aktualizujące obowiązującą Strategię.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – WYKAZ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Borsukach.
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Grzybowie.
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Litewnikach Starych.
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Chlebczynie.
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Klepaczewie.
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Rzewuszkach.
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Sarnakach.
8. Stowarzyszenie Przyjaciół Serpelice.
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Hołowczycach.
10. Zrzeszenie producentów owoców "Klimczyce".
11. Stowarzyszenie właścicieli domków campingowych "Przyjaciele".
12. Fundacja pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych "Auxilium Ferre" Klimczyce Kolonia.
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Serpelicach.
14. Towarzystwo przyjaciół Fronołowa n/Bugiem (Mierzvice-Kolonia).
15. "Towarzystwo miłośników ziemi sarnackiej" Sarnaki.
16. Ochotnicza Straż Pożarna w Starych Mierzvicach.
17. Stowarzyszenie malowniczy zakątek borsuki nad Bugiem.
18. Stowarzyszenie Franopol "sosnowa kraina".
19. Stowarzyszenie "Nadbużańskie łąki" Stare Mierzvice.
20. Stowarzyszenie ośrodek wypoczynkowy "Misiek" Stare Mierzvice
21. Nadbużańskie stowarzyszenie "Przyjazne Mierzvice" Stare Mierzvice
22. Stowarzyszenie Chlebczyn.
23. Lokalna organizacja turystyczna "Lot nad Bugiem".
24. Koło Gospodyń Wiejskich w Hołowczycach Kolonii "NIE-ZAPOMINAJKA" Hołowczyce-Kolonia
25. Koło Gospodyń Wiejskich w Mierzvicach Stare Mierzvice.
26. Koło Gospodyń Wiejskich w Sarnakach.
27. Koło Gospodyń Wiejskich w Borsukach.
28. Koło Gospodyń Wiejskich w Horoszkach Dużych "HOROSZCZANKI" Horoszki Duże.
29. Koło Gospodyń Wiejskich w Serpelicach.
30. Koło Gospodyń Wiejskich w Chlebczynie.
31. Koło Gospodyń Wiejskich w Klepaczewie „Nadbużanki”.
32. Koło Gospodyń Wiejskich w Chybowie "Pod Wiatrakiem" Chybów.
33. Koło Gospodyń Wiejskich w Nowych Hołowczycach "DD Senior +" Nowe Hołowczyce.
34. Koło Gospodyń Wiejskich w Bindudze.